

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการวิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยเฉพาะบทบาทในการให้ความบันเทิง มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงลักษณะความสนใจ รูปแบบ โอกาสในการใช้สื่อมวลชน ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะมีบทบาทในการใช้สื่อมวลชนของนักศึกษา ผลที่นักศึกษาได้รับจากการใช้สื่อมวลชน และการนำไปใช้ตลอดจนการสนองตอบของสื่อมวลชนตามบทบาทที่จะพึงมีต่อนักศึกษา

ในการเก็บข้อมูลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์จากกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุมและมีสถานภาพเป็นผู้นำกลุ่ม (คือเป็นประธานชมรมต่าง ๆ) และนักศึกษากลุ่มที่มีฐานะเศรษฐกิจค่อนข้างดี รวมทั้งสิ้นจำนวน 22 คน ดังนี้ คือ นางสาวศรिताภา ปรมาทิกุล (ประธานชมรมไอเซค) นายสมศักดิ์ สุขคล้าย (ประธานชมรมการตลาด) นายอภิรักษ์ ฤกษ์ชัย (ประธานชมรมนักวิทยุสมัครเล่น) นายวุฒิชัย อุดมศักดิ์ (ประธานชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและที่ปรึกษาชมรมนิเทศศาสตร์) นางสาวรัชดา นิลประภา (ประธานชมรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม) นายณัฐ ชัมภกิจ (ประธานชมรมพิทักษ์สตรีเด็กและเยาวชน) นายศุภลักษณ์ ชำนิราชกิจ (ประธานชมรมวอลเลย์บอลล์) นายเนพนร บำเน็จพันธ์ (ประธานชมรมฟุตบอล) นายเกียรติสกุล ชลคงคา (ประธานชมรมพุทธศาสตร์และวัฒนธรรม) นายธงชัย นาคบุรินทร์ (ประธานชมรมนิเทศศาสตร์) นายเดชพล มรโหรรณ (ประธานชมรมบัญชี) นายจิรยุทธ์ พุ่มพวง (ประธานชมรมค่ายอาสาพัฒนาชนบท) นายชูชาติ เลิศเสรี (ประธานชมรมบาสเกตบอล) ว่าที่ ร.ต. ไชยิต จันทราธิคุณ (ประธานชมรมนิติศาสตร์) นายจิรพันธ์ กาญจนวิระ (ประธานชมรมคอมพิวเตอร์) นายณรงค์ สุปนิมิตร (นายกสโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม) นายชัยนันท์ กัมทวี (นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาการโฆษณา) นายกริษณุ สุตทางธรรม (นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาการโฆษณา) นายชัยรัฐ น้อยใจรักษ์ (นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาการโฆษณา) นางสาวศิริวรรณ เอื้ออรุณ (นักศึกษาคณะ

นิเทศศาสตร์ ภาควิชาการโฆษณา) นางสาวมนัญญา ไชยพันธ์ (นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาการโฆษณา) และนายโกเมศ อัครดรร (นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาการโฆษณา) โดยการบันทึกคำสัมภาษณ์ลงในเทปวิทยุ (Cassette Tape)

การวิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุมนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาแยกเป็น 2 ด้านคือ ด้านตัวนักศึกษา และด้านของสื่อมวลชน คือ พิจารณาการใช้สื่อมวลชนของนักศึกษา เพื่อมองสะท้อนถึงบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อนักศึกษา ซึ่งได้ผลสรุปดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ปริมาณ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ เนื้อหาที่นักศึกษาให้ความสนใจมากที่สุดคือ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิง เช่น หน้าบันเทิง จะอ่านเมื่อมีเวลาว่างจากภารกิจการเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ แต่จะเป็นสื่อมวลชนที่นักศึกษาจะรับความบันเทิงน้อยกว่าสื่ออื่น ๆ

2. นักศึกษาทุกคนฟังวิทยุ เนื้อหารายการที่นักศึกษาให้ความสนใจมากที่สุด คือ รายการเพลง โอกาสในการใช้มีเกือบตลอดเวลา เป็นสื่อมวลชนที่ใกล้ชิดนักศึกษามากกว่าสื่ออื่น ๆ

3. นักศึกษาฟังเทปเพลงทุกคน และฟังเพลงได้ทุกประเภท เทปเพลงเป็นสื่อมวลชนที่เข้ามาแทรกในระหว่างเวลาที่นักศึกษาวางจากการใช้สื่อประเภทอื่น เป็นสื่อมวลชนที่นักศึกษาทุกคนพอใจ แต่ต้องอาศัยการแข่งขัน การโน้มน้าวใจ และการพยายามสร้างความพอใจให้แก่ผู้รับ ซึ่งจะต้องเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนประเภทนี้ เป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่อยู่ใกล้ชิดนักศึกษาจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตประจำวัน

4. นักศึกษาดูโทรทัศน์ด้วยวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด เป็นสื่อที่สร้างความพอใจให้นักศึกษาค่อนข้างมาก และเป็นสื่อหลักที่นักศึกษาใช้ และนำผลที่ได้รับไปใช้ประโยชน์มากที่สุด เป็นสื่อที่ใช้ควบคู่กับสื่อวิทยุและเทปเพลง รายการที่นักศึกษาชอบดูมากที่สุด คือ รายการเพลง

5. ในจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ครั้งหนึ่งไม่ชอบดูคอนเสิร์ต เพราะไม่ชอบคนเยอะ ๆ และพอใจจะดูทางโทรทัศน์มากกว่า อีกครั้งหนึ่งดูคอนเสิร์ต แต่ไม่ได้ดูเป็นนิสัย การดูแต่ละครั้งจะต้องมีเงื่อนไขที่ตนเองพอใจ และเป็นสื่อที่นักศึกษาใช้น้อยที่สุด

6. นักศึกษาทุกคนใช้สื่อภาพยนตร์ โดยใช้เวลาในวันหยุด หรือเวลาที่ว่างและไปกับเพื่อน ๆ ภาพยนตร์ที่นักศึกษาชอบดูมากที่สุด คือ ภาพยนตร์ตลก รองลงไปคือภาพยนตร์บู๊ ภาพยนตร์ผี ภาพยนตร์ตื่นเต้น ผจญภัย ภาพยนตร์ลึกลับ ภาพยนตร์รักกระจุกกระจิม ภาพยนตร์สงคราม ภาพยนตร์วัยรุ่น และภาพยนตร์เพลงตามลำดับ

7. ปัจจัยที่มีส่วนกำหนดการเลือกใช้สื่อมวลชนและการเลือกรับเนื้อหาจากสื่อมวลชนของนักศึกษามี 4 ประการคือ ความแตกต่างทางปัจเจกบุคคล การจัดประเภทสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคม และบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม

8. ความสำคัญ และประโยชน์ของสื่อมวลชนที่มีต่อนักศึกษามี 6 ประการ คือ ให้ความบันเทิง ให้ความเป็นเพื่อน ให้การผ่อนคลาย ให้การสร้างสรรค์ ให้ความสุขและความพอใจ และให้ความรู้

9. ความสำคัญและประโยชน์ของสื่อมวลชนเกิดขึ้นได้ เพราะสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่สนองตอบตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละบุคคล ซึ่งความต้องการของนักศึกษารูปได้ 4 ประการคือ ความต้องการที่จะมีความรู้ ความต้องการมีอารมณ์ ตื่นเต้นเร้าใจ ความต้องการเข้ากลุ่มสังคม และความต้องการหลีกเลี่ยง

10. บทบาทของสื่อมวลชนเพื่อความบันเทิงต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม สรุปได้ 2 ประการ คือ บทบาทในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตในสังคมและบทบาทในการสร้างความเป็นปัจเจกบุคคลในการใช้สื่อมวลชนเพื่อความบันเทิง

การศึกษาถึงลักษณะในการใช้สื่อมวลชนเพื่อความบันเทิงของนักศึกษาชั้น ช่วยให้เราทราบถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในด้านนี้ว่า สื่อมวลชนได้พยายามเสนอสารแห่งความบันเทิงในหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อสนองความต้องการและความพอใจของผู้รับสารโดยทั่วไป ทุกวัย ทุกระดับ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพยุงสังคมให้เกิดความพอดีและความสมดุลย์ เพราะเมื่อมีส่วนที่หนักก็ต้องมีส่วนที่เบา มีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระความรู้ ก็จะต้องมีส่วนที่เป็นความบันเทิง หากจะพิจารณากันจริง ๆ แล้ว ทั้งสองส่วนก็ได้แยกกันโดยเด็ดขาด จะเห็นว่าในส่วนที่เป็นสาระความรู้ก็จะมีความบันเทิงแฝงอยู่ด้วย (โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการเสนอสารของสื่อมวลชนในยุคปัจจุบัน) และในส่วนของความบันเทิง ก็จะมีเรื่องของความรู้แฝงอยู่ด้วยเช่นเดียวกัน เช่น การเสนอข่าวประจำวันในปัจจุบัน หรือรายการสารคดี ซึ่งนักศึกษาได้ตอบว่าชมแล้วสนุก เพลิดเพลิน และพอใจ หรือเมื่อนักศึกษาขมละคร หรือภาพยนตร์ ก็จะได้ข้อคิด ได้ความรู้ทางด้านเทคนิคต่าง ๆ เป็นความรู้สอดแทรกเข้ามา แล้วแต่ว่าใครจะรับในส่วนใด และเลือกนำส่วนใดไปใช้ให้เป็นประโยชน์

แต่ยังมีข้อสังเกตที่น่าสนใจบางประการ นั่นคือความบันเทิงที่สื่อมวลชนเสนอมาให้แก่ผู้รับสารนั้น ยังมีรูปแบบที่จำกัด คือมีอยู่เพียงไม่กี่รูปแบบ ยกตัวอย่างเช่น รายการบันเทิงในสื่อโทรทัศน์ ถ้าจะนับกันแล้วมีอยู่ไม่กี่ประเภท แต่ละประเภทก็มีซ้ำ ๆ กัน หลาย ๆ รายการ รูปแบบ ลีลา และเนื้อหาของรายการก็เหมือน ๆ กัน เพียงแต่เปลี่ยนชื่อรายการเท่านั้น ทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึกเหมือนว่าได้รับสารอยู่ซ้ำ ๆ กัน ทำให้เกิดความซ้ำซาก จำเจ และอาจเบื่อก็จะรับในที่สุด และเมื่อถึงเวลานั้น หากไม่มีความบันเทิงในรูปแบบอื่นเข้ามาแทนที่ ก็อาจเป็นอันตรายทั้งแก่ผู้ส่งและผู้รับสาร นั่นคือ ปัจจุบัน ผู้รับสารยังไม่มีโอกาสได้เลือกความบันเทิงจากสื่อมวลชนอย่างเต็มที่ หรือตามที่ต้องการจริง คงเลือกภายในจำนวนเท่าที่มีให้เลือกเท่านั้น ดังนั้น ทุกคนก็จะเลือกรายการที่ตนพอใจมากที่สุดตามความแตกต่างกันไปของแต่ละบุคคล เพราะการที่บุคคลแต่ละคนจะเลือกให้ความสนใจเปิดรับ (Selective Exposure) และเลือกรับรู้ (Selective Perception) ในเนื้อหาอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความแตกต่างกันในลักษณะของบุคลิกภาพส่วนตัว แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องของกลุ่มก็มีความสำคัญอยู่ไม่น้อย บุคคลที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันย่อมจะรับเนื้อหาความบันเทิงจากสื่อมวลชนคล้ายคลึงกันไม่มากนักน้อย ทั้งนี้เพื่อการใช้ชีวิตร่วมกันในกลุ่ม หรือความเข้ากันได้ในกลุ่ม เพราะพูดในเรื่องเดียวกัน ทักษะ ความคิดใกล้เคียงกัน เป็นต้น เนื่องจากความสัมพันธ์ภายในกลุ่มสังคมแต่ละกลุ่มย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

และการยอมรับของบุคคลภายในกลุ่ม ซึ่งได้เห็นว่า การเลือกรับสารที่เป็นความบันเทิงของนักศึกษา นั้น ออกมาใกล้เคียงกัน และผลที่ได้รับก็ใกล้เคียงกันด้วย สำหรับในส่วนของอิทธิพลที่จะมีต่อนักศึกษาคนใดหรือไม่ นั้น ขึ้นอยู่กับพลังอำนาจที่มีอยู่ในตัว เนื้อหาของสารแห่งความบันเทิงนั้น ๆ แต่ก็จะมีอยู่เพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น และก็จะเปลี่ยนแปลงไป

ในส่วนของนักศึกษา การศึกษาถึงลักษณะการใช้สื่อมวลชนเพื่อความบันเทิง ทำให้ทราบว่า นักศึกษามีความต้องการในเรื่องของความบันเทิงไม่แตกต่างกัน และมีขีดของความพอใจใกล้เคียงกัน รวมทั้งผลที่ได้รับ การนำไปใช้ และอิทธิพลที่เกิดขึ้น ก็มีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ขณะนี้ทุกคนอยู่ในสภาพสังคมเดียวกัน ภูมิหลัง และฐานะทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน วัยและประสบการณ์ใกล้เคียงกัน ดังนั้น น่าจะพอสรุปได้ว่า นักศึกษาคนอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่มีได้เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และนักศึกษาในสถาบันเอกชนอื่น ๆ ก็น่าจะมีลักษณะ การใช้สื่อมวลชนเพื่อความบันเทิงในรูปแบบเดียวกัน

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกที่จะวิเคราะห์หัตถบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยเฉพาะและในขณะเดียวกัน ผู้วิจัยเองก็เป็นอาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยศรีปทุม กลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ของผู้วิจัยก็เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม เช่นเดียวกัน และหลาย ๆ คนก็เป็นลูกศิษย์ที่ผู้วิจัยสอนอยู่ ดังนั้น ในการให้ข้อมูลของนักศึกษา อาจจะมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทางกลาง ๆ และในทางที่ดีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งน่าจะเป็นข้อจำกัดในเรื่องของความเป็นอาจารย์และลูกศิษย์ ทำให้นักศึกษาอาจมีความรู้สึกเกรงใจ และอยากจะให้ข้อมูลที่ทำให้อาจารย์ (ผู้วิจัย) รู้สึกพอใจ นั่นหมายความว่า ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้คือ เรื่องสภาพของ ผู้วิจัย และสภาพของ กลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งต่างก็ไม่สามารถบิดเบือนสภาพของตนเองได้ แต่ผู้วิจัยก็ได้พยายามที่จะทำให้บรรยากาศในการสัมภาษณ์กับทุก ๆ คน มีความเป็นกันเองมากที่สุด ให้ความรู้สึกสบาย ๆ กับผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด ด้วยหวังว่าอยากจะให้ผลของการวิจัยครั้งนี้ ออกมาใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน และความบันเทิง นั้น ถ้าจะให้ได้รับความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรจะได้มีการศึกษาครบทั้งผู้ส่งสาร คือตัวสื่อมวลชนเอง และฝ่ายผู้รับสาร ไปพร้อมกันด้วย ในเรื่องของกระบวนการในการเลือกส่งสารที่เป็นความบันเทิงว่าสื่อมวลชนเอง มีกระบวนการอย่างไรและผู้รับมีกระบวนการในการรับอย่างไร
2. การวิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนในการสร้างความบันเทิงแก่นักศึกษา นี้ หากจะให้สมบูรณ์และเข้าใจได้ชัดเจนกว่านี้ ควรจะได้ทำการศึกษาในส่วนของนักศึกษาหรือผู้รับสาร อย่างต่อเนื่อง เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น เมื่อเวลาผ่านไปสักระยะหนึ่ง
3. ควรจะได้มีการวิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชน แต่ละประเภทในเชิงเปรียบเทียบ ว่าแต่ละสื่อมีบทบาทแตกต่างกันในการสร้างความบันเทิงมากน้อยเพียงใด รวมทั้งผล และอิทธิพล ของสื่ออื่น ๆ ด้วย
4. ถ้าเป็นไปได้ น่าจะได้มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้รับสารด้วย เช่น ระหว่างนักศึกษาในสถาบันการศึกษาเอกชน กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐบาล เป็นต้น เพื่อหาความแตกต่างระหว่างกลุ่ม
5. สื่อมวลชนควรปรับปรุงรูปแบบในการเสนอความบันเทิง ให้มีความหลากหลายมากกว่านี้ เพื่อให้ผู้รับได้มีทางเลือกให้มากตามความต้องการ ไม่ควรเสนอความบันเทิงในลักษณะยึดเยียด มิเช่นนั้นจะไม่ใช้ความบันเทิง
6. ยังมีสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ อีก เช่น นิตยสารหนังสือการ์ตูน ฯลฯ รวมทั้งสื่อประเภทอื่นที่สามารถสร้างความบันเทิงได้ ซึ่งน่าสนใจที่จะได้ศึกษาถึงบทบาทในการสร้างความบันเทิงของสื่อเหล่านั้น และหากมีผู้ใดสนใจ เรื่องในลักษณะทำนองนี้ ผู้วิจัยก็ใคร่อยากให้มีผู้ได้ศึกษาต่อ เพื่อหาความเข้าใจในเรื่องของความบันเทิงให้ละเอียดยิ่งขึ้น